

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2021 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi w sprawie z powództwa (...) z siedzibą w Z. w Konfederacji Szwajcarskiej przeciwko W. I. o zapłatę:

1. zasądził od pozwanej W. I. na rzecz powoda (...) z siedzibą w Z. w Konfederacji Szwajcarskiej 2.098,84 zł, z maksymalnymi odsetkami za opóźnienie od 8 października 2019 roku do dnia zapłaty;
2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. nie obciążył pozwanej kosztami procesu;
4. zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi na rzecz radcy prawnego D. D. 738 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej pozwanej z urzędu, z uwzględnieniem podatku od towarów i usług;
5. zasądził od powoda (...) z siedzibą w Z. w Konfederacji Szwajcarskiej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi 366 zł tytułem zwrotu części nieuiszczonych kosztów sądowych, nie obciążając powoda w pozostałym należnym zakresie tymi kosztami.

Apelację od wskazanego wyroku złożyła strona pozwana, zaskarżając go w zakresie pkt 1 sentencji wyroku w części, w jakiej Sąd I instancji uwzględnił powództwo.

Zaskarżonemu orzeczeniu apelująca zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 320 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nierozłożenie zasądzonego świadczenia na miesięczne raty w równych kwotach po 100,00 (sto złotych), wszystkie raty płatne do 10 (dziesiątego) dnia każdego miesiąca, poczynając od miesiąca następującego po miesiącu, w którym uprawomocni się orzeczenie Sądu, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, podczas gdy sytuacja materialna pozwanej szczegółowo opisana w załączonym do akt sprawy oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku dochodach i źródłach utrzymania, a także na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2021 r. takie rozłożenie uzasadniała, a ponadto w okolicznościach sprawy niniejszej tylko rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty przyczyni się do sprawniejszego zaspokojenia słusznych praw wierzyciela, bowiem umożliwi pozwanej realnie wykonania zobowiązania.

W konsekwencji podniesionego zarzutu apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części poprzez rozłożenie zasądzonego w pkt 1 wyroku Sądu Rejonowego świadczenia na miesięczne raty w równych kwotach po 100,00 (sto złotych), wszystkie raty płatne do 10 (dziesiątego) dnia każdego miesiąca, poczynając od miesiąca następującego po miesiącu w którym uprawomocni się orzeczenie Sądu, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat. Ponadto w apelacji zawarto wnioski o przyznanie pełnomocnikowi pozwanej kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, podnosząc, iż koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Na wstępie należy wskazać, iż Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne.

Zdaniem Sądu Okręgowego wyrok Sądu Rejonowego odpowiada prawu i jako taki musi się ostać. Podniesione przez apelującą zarzuty nie zasługiwały na uwzględnienie.

Zarzut naruszenia art. 320 k.p.c. należało ocenić jako nietrafny.

Zgodnie ze wskazanym przepisem, w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia. Przepis ten stanowi przejaw tzw. prawa sędziowskiego. Określa on szczególną regułę wyrokowania, dotyczącą przedmiotu orzekania, dającą sądowi możliwość uwzględnienia także interesów pozwanego, w zakresie czasu wykonania wyroku, a interesów powoda przez uniknięcie bezskutecznej egzekucji. Ingerencja sądu na podstawie tego przepisu obejmuje możliwość rozłożenia świadczenia na raty, przy czym sąd ustala liczbę, wysokość i terminy poszczególnych rat stosownie do okoliczności sprawy. Przepis ten ma charakter materialnoprawny, ponieważ modyfikuje treść łączącego strony stosunku cywilnoprawnego, w odniesieniu do sposobu i terminu spełnienia świadczenia przez pozwanego i w tym zakresie jest konstytutywny. Nie ma przy tym podstaw do przyjęcia, że powinnością sądu jest objęcie rozłożeniem na raty także sumy odsetek (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2018 roku, V CSK 503/17, Legalis nr 1781941). Ponadto należy podkreślić, iż rozłożenie zasądzonej kwoty na raty zawsze powinno być ekonomicznie odczuwalne dla wierzyciela. Zastosowanie w sprawie art. 320 k.p.c. może nastąpić jedynie wyjątkowo. Ochrona, jaką zapewnia dłużnikowi przepis art. 320 k.p.c., nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces. Ponadto, jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Krakowie, który to pogląd tutejszy Sąd podziela, uwzględnienie wniosku dłużnika jest racjonalne, w sytuacji, gdy wykaże on, że dysponować będzie środkami umożliwiającymi wykonanie zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny ekonomicznie przez wierzyciela. W przeciwnym razie nie zostanie osiągnięty cel wynikający z art. 320 k.p.c. określony jako należyte zaspokojenie wierzyciela bez prowadzenia postępowania egzekucyjnego (wyrok SA w Krakowie z dnia 30 listopada 2021 r., I ACa 507/20, LEX nr 3329457).

W tym miejscu należy również wskazać na pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 23 kwietnia 2021 r. (I ACa 153/20, LEX nr 3184395), który słusznie zauważył, że trudna sytuacja materialna (życiowa) kredytobiorcy mogłaby stanowić podstawę do zastosowania przepisu art. 320 k.p.c., ale jedynie w przypadku, gdyby była wynikiem okoliczności, które wystąpiły już po powstaniu zobowiązania kredytowego. Może tu wchodzić w grę choroba, niezawiniona utrata pracy bądź inne zdarzenia niezależne od dłużnika, zmniejszające z przyczyn obiektywnych jego możliwości płatnicze, ale pozwalające z wywiązywania się z umowy na bardziej korzystnych dla niego zasadach. Natomiast nie uzasadniają, per se, rozłożenia na raty zasądzonego świadczenia okoliczności występujące już w dacie zaciągnięcia zobowiązania z tytułu kredytu.

Biorąc powyższe pod uwagę należy wskazać, iż Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do kwestionowania niezastosowania przez Sąd Rejonowy rozłożenia na raty zasądzonej kwoty. Sąd Rejonowy wziął pod uwagę zarówno interes wierzyciela, jak również możliwości finansowe pozwanej. Uwzględnienie wniosku pozwanej spowodowałoby, że kwoty rat byłyby nieodczuwalne ekonomicznie dla powoda. Jednocześnie pozwana nie wykazała, że będzie dysponować pieniędzmi, które umożliwią jej wykonanie wobec wierzyciela zobowiązania bez prowadzenia egzekucji komorniczej. Pozwana, co zostało również podkreślone w apelacji, osiąga niewielkie dochody, korzysta z pomocy Caritasu, mąż i dzieci nie pomagają jej finansowo. Przy tak niskich dochodach posiada natomiast liczne obciążenia finansowe, niespłacone kredyty i pożyczki, ma zaległości czynszowe. W tych okolicznościach należy wskazać, że rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty byłoby bezcelowe, bowiem nie tylko godziłoby w interes wierzyciela, ale również nie przyczyniłoby się do sprawniejszego zaspokojenia wierzyciela. Jednocześnie należy wskazać, że wszystkie powoływane przez pozwaną okoliczności mające przemawiać za rozłożeniem świadczenia na raty, w tym związane z jej sytuacją materialną i zdrowotną, istniały już w chwili zaciągnięcia zobowiązania z tytułu pożyczki, zatem w kontekście wyżej wskazanego orzecznictwa, nie stanowią podstawy do rozłożenia na raty zasądzonego świadczenia w trybie art. 320

k.p.c. Jedynie na marginesie należy wskazać, iż od wydania orzeczenia w pierwszej instancji do chwili zakończenia niniejszego postępowania minęło 14 miesięcy, zatem pozwana wiedząc o swych zobowiązaniach względem powoda i deklarowanej kwocie raty, miała możliwość przez ten czas zgromadzić znaczną część zasądzonej kwoty i zaspokoić w tym zakresie żądanie powoda, zatem rozłożenie świadczenia na raty wydaje się tym bardziej nieuzasadnione. Tym samym Sąd Okręgowy nie doszukał się uchybień w orzeczeniu Sądu I instancji dotyczącym zastosowania art. 320 k.p.c.

Podsumowując powyższy wywód stwierdzić należy, iż apelacja pozwanej nie zawierała zarzutów, mogących podważyć rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego i w konsekwencji podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.. Mając na uwadze sytuację majątkową i osobistą pozwanej, Sąd uznał, iż zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek pozwalający na nie obciążanie apelującej kosztami procesu.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej w postępowaniu przed sądem II instancji przez pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego D. D. Sąd orzekł na podstawie § 16 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 8 pkt 2 w zw. z 3 i § 4 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 68).